

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Fővárosi Ítéltábla dr. Szabó Sándor ügyvéd által képviselt felperesnek a Mészáros Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű, II. rendű és a III. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Nógrád Megyei Bíróság 2008. december 3. napján kelt 11.G.20.908/2008/13. számú ítélete ellen az alperesek által benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 10.000,-(Tízezer) Ft + áfa másodfokú költséget.

Megállapítja, hogy az I. és a II. rendű alperesek személyes illetékmentessége folytán le nem rótt, összesen 48.000,-(Negyvennyolcezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a N. Bizottság az 1992. október 19-én kelt 128/1992. (X.19.) és a 128-2/1992. (X.19.) VÁB számú határozataival a N. Vállalat által kezelt állami tulajdonban lévő közművagyon az

adott települések önkormányzatának tulajdonába adta. (A 128. sorszámú határozat a kizárólag egy települést kiszolgáló közművagyonra, a 128-2. sorszámú határozat a több település igényét kielégítő, műszakilag szét nem választható közművagyonra vonatkozott azzal, hogy ez utóbbit a határozat melléklete szerint adta önkormányzati tulajdonba.)

Az érintett önkormányzatok megállapodtak a N. Vállalat önkormányzati vállalatként történő továbbműködtetéséről. A résztvevő önkormányzatok közül huszonhat 1995. május 25-én szindikátusi szerződésben elhatározta a felperesi kft. létrehozását azzal, hogy az 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 8. § (4) bekezdésében foglalt, egészséges ivóvíz-biztosítási feladataikat a kft. útján fogják ellátni. A vállalat 1995. június 30-i hatállyal szétválással két korlátolt felelősségű társasággá alakult át, melyek egyike a felperesi kft. Az I. és a II. rendű alperesek a 206.000.000,- Ft törzstőkéjű felperesi társaság tagjai, az I. rendű alperes 2.050.000,- Ft, a II. rendű alperes 4.320.000,-Ft névértékű üzletrésszel rendelkezik. Az 1995. június 27-én kelt társasági szerződés 6.1. pontja szerint a társaság törzstőkét nem képező tartalékvagyona 708.254.000,- Ft, külön nyilvántartás szerint.

2008 év elején az I. és a II. rendű alperesek bejelentették, hogy településük vízközművének üzemeltetésére mással kívánnak szerződést kötni. A felperes taggyűlése többször tárgyalta annak kérdését, hogy az egyes önkormányzatok milyen módon tudnak a társaságtól megválni, illetve milyen lehetőségük van mással üzemeltetési szerződést kötni, azonban határozat erről egy alkalommal sem született.

Az I. és a II. rendű alperesek a felpereshez 2008. június 26. napján megküldött levelükben közölték, hogy a tulajdonukat képező vízi közművekre vonatkozó üzemeltetési tevékenységet 2008. június 30-val felmondják, és július 1. napjától üzemeltetési szerződés alapján azt a III. rendű alperes működteti. A felperes 2008. július 15. napjára rendkívüli taggyűlést hívott össze, amelyben a felperes ügyvezetése a felmondás jogszerűségét vitatta és az eredeti állapot helyreállítását kérte. Határozat a tárgyan nem született.

A felperes a 2008. szeptember 15. napján benyújtott keresetében kérte, hogy állapítsa meg a bíróság, hogy az I. és a III. rendű, valamint a II. és a III. rendű alperesek által 2008. június 20-án megkötött üzemeltetési szerződések a Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmisek, mivel jogszabályba ütköznek; az I. és a II. rendű alpereseknek ugyanis a szerződések tárgyát képező vagyon felett nincs rendelkezési joga, az a felperest illeti meg a Ptk. 112. § (1) bekezdése és a 2006. évi IV. törvény (Gt.) 116. § (1) bekezdése alapján. Kérte az eredeti állapot helyreállítását a Ptk. 237. § (1) bekezdése szerint.

Előadta, hogy a vállalati vagyont az átalakulásra vonatkozó szabályok szerint a piaci értéknek megfelelően átértékelték. A korlátozottan forgalomképes közművagyon a felperes tőketartalékába került. Az átalakulási, illetve szétválási vagyonmérleg tervezeteket felelős könyvvizsgáló készítette el. Nyilatkozata szerint azok a jogszabályi előírásoknak megfelelő tartalommal kerültek összeállításra. Ennek alapján megállapítható, hogy a közművagyon a felperes tulajdonát képezi, afölött az I. és a II. rendű alpereseknek nincs rendelkezési joga.

Az Etes-Amália területén 2003 és 2004 években jelentős összegű beruházást hajtott végre, az ivóvíz szolgáltatást az érintett településeken 2008. július 1-jét követően is ő biztosítja, és ő végzi a karbantartási, hibaelhárítási tevékenységet is. A szindikátusi szerződés tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, ha a társaság valamely tagja az ivóvíz szolgáltatási feladatait nem a felperesi társaság keretei között kívánja biztosítani, ennek módja a tag által kezdeményezett szétválás, amelyet a tagok nem akadályozhatnak meg, csak akkor, ha az a társaság feladatának ellátását zavarja.

Az alperesek az ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérték.

Arra hivatkoztak, hogy a vagyonátadás időpontjában, illetve ezt követően 1995-ben a felperesi kft.-t létrehozó önkormányzatok választhattak, hogy milyen módon gondoskodjanak a vízszolgáltatásról. E célból alapíthattak költségvetési szervet, önkormányzati intézményt, a vízszolgáltatási tevékenység gyakorlásának jogát időlegesen koncessziós szerződésben átengedhették, illetve megoldás volt gazdálkodó szervezetben való többségi részvétel is. Az egyes módok közötti utólagos váltás lehetősége is adott. 1995-ben az érintett önkormányzatok úgy döntöttek, hogy a kötelezően ellátandó feladatot önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság útján látják el. Abba egyrészt készpénzvagyonnal léptek be, másrészt apport címén a kft. tulajdonába adták az üzemeltetéshez szükséges ún. működtető vagyont, amelyek forgalomképes ingóságok. A közművagyon azonban nem apportálták a kft.-be, azaz nem adták a kft. tulajdonába. Nem is adhatták, mivel azok korlátozottan forgalomképesek, azokat kizárólag üzemeltetés céljából adták át a kft.-nek, azaz rábízták. A felperes üzemeltette az I. és a II. rendű alperesek tulajdonát képező közművagyon egészen az I. rendű alperes képviselőtestületének 55/2007. (XII.20.) számú és a II. rendű alperes képviselőtestületének 54/2007. (XII.13.) számú határozatáig, amikor is a képviselőtestületek arról döntöttek, hogy a III. rendű alperest bízzák meg az üzemeltetéssel, és az intézkedés megtételére felhatalmazták a polgármestert. A határozatok nem érintik az I. és a II. rendű alperesek felperesi kft.-ben meglévő tagsági jogviszonyát, üzletrésztét, illetve a kft. vagyonát. Az alperesi önkormányzatoknak azért érdekük az üzemeltetés megváltoztatása, mert a III. rendű alperes üzemeltetése esetén a lakosság a vízhez olcsóbban jut. Egyébként a felperes a III. rendű alperestől vásárolja a vizet. A szolgáltatást 2008. július 1-jétől a III. rendű alperes nyújtja.

A fentiekből következik, hogy a vezetérendszerrel az alperesi önkormányzatok szabadon rendelkeznek. Azért mondták fel az üzemeltetési szerződést, mert a felperes taggyűlése többszöri kísérlet ellenére sem tudott részükre egyértelmű választ adni.

Az elsőfokú bíróság a 2008. december 3-án kelt 11.G.20.908/2008/13. számú ítéletében megállapította, hogy az I. és a III. rendű, valamint a II. és a III. rendű alperesek között 2008. június 20-án létrejött üzemeltetési szerződések semmisek. Kötelezte az I., II. és III. rendű alpereseket, hogy 30 napon belül az eredeti állapotot állítsák helyre. Kötelezte az alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg a felperesnek 42.000,- Ft perköltséget.

Határozata indokolásában rögzítette, hogy a felperest az önkormányzatok az akkor hatályos társasági jogszabályok szerint hozták létre. A társasági szerződés 4. pontjában a tagok tudomásul vették, hogy a társaság fennállása alatt a törzsbetétet a társaságtól nem követelhetik vissza, csak a társaság mérleg szerinti nyereségére tarthatnak igényt. A 7.1. pontban rögzítették, hogy a társaság bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg, annak mértéke a tagok törzsbetétjéhez igazodik. Az önkormányzatok 1993-ban a teljes közművagyonot megkapták. Azzal, hogy az I. és a II. rendű alperes a vagyonát a felperesi társaságba bevitte, a vagyonnal nem rendelkezhet, azt csak az üzletrésze testesíti meg és ebből a szempontból nincs annak jelentősége, hogy a bevitt vagyon törzsvagyon vagy ún. tartalékvagyonként van nyilvántartva. Ez bizonyítja a szindikátusi szerződés 4. oldal utolsó bekezdése, amely szerint a szerződő felek abban állapodnak meg, hogy a tartalékvagyonként nyilvántartott közművagyon felújítása, rekonstrukciója a társaság feladata és az a társaság költségére történik. Ennek megfelelően látta el az üzemeltetési feladatokat a felperes, aki az ehhez szükséges engedélyekkel is rendelkezik. Ebből következik, hogy az I. és a II. rendű alperesek a lekötött vagyonnal újra nem rendelkezhetnek. Az alperesek szerződése jogszabályba, a Gt. 121. § (1) bekezdésébe ütközik, amely kimondja, hogy a társaság bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg. A szerződés ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerint semmis. A bíróság az eredeti állapot helyreállításáról a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján rendelkezett. A pervesztes alperesek a Pp. 78. §-a alapján kötelesek a perköltség megfizetésére a felperes részére, melyből 21.000,- Ft a felperes által lerótt illeték és 21.000,- Ft az áfát is tartalmazó ügyvédi munkadíj.

Az ítélet ellen az alperesek nyújtottak be fellebbezést, amelyben annak megváltoztatását és a kereset elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérték.

Arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet alapjául szolgáló tényállásból téves jogi következtetéseket vont le. Hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében a Gt. 121. § (1) bekezdésére hivatkozott. Jelen esetben azonban megállapítható, hogy a közművagyon jegyzett tőkeként nem került bejegyzésre. A törzstőke, azaz a pénzbeli és nem pénzbeli betét valóban nem követelhető vissza a társaságtól a Gt. 118. § (2) bekezdése és 121. § (1) bekezdése alapján. A tőketartalék azonban nem része a jegyzett tőkének. A közművagyon az apportlistában nem szerepelt. Vitatták, hogy a társasági szerződésben és a szindikátusi szerződésben az elsőfokú bíróság által hivatkozott mondatokat jogszerű tulajdonátruházásnak lehetne minősíteni. Az önkormányzatok nem kívánták a tulajdonjogukat átruházni, azaz a közművagyonat véglegesen és ellenérték nélkül a felperesi kft. részére átadni. Hivatkoztak az elsőfokú eljárásban is felhívott BH 2007/202. számú jogesetre, amelyben a Legfelsőbb Bíróság egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a „rábízás” kifejezés a Ptk.-ban szabályozott tulajdonszerzési jogcímek egyikének sem felel meg. Jelen esetben a tulajdonátruházás megvalósuláshoz hiányzik ezért egyrészt a tulajdonszerzési jogcím, másrészt az átruházó tekintetében az tulajdonosi jogokat gyakorló

képviselőtestület erre vonatkozó határozata, illetve rendelete. Az érintett önkormányzatok "rábízási", azaz nem tulajdonátruházási szándékát erősíti meg a keresetlevél mellékletét képező, 1995. áprilisában kelt megállapodás a N. Vállalat önkormányzati vállalatként történő továbbműködéséről (3. sz. melléklet), melyben az önkormányzatok egyértelműen rögzítették, hogy csak működtetésre adják a vagyont a vállalatnak, azt a vállalatra mint közüzemre bízzák az Ötv. 38. §-a szerint. Ezt a vagyont a vállalat tartotta nyilván, amely azonban a hivatkozott BH alapján nem jelent a tulajdonátruházást. A keresetlevél 4. számú mellékletként csatolt Alapító Okirat Módosítás is "működésre átadott vagyonról" rendelkezik, amely az 1994. december 31-i zárómérleg szerinti vagyonnak felel meg. Ezen nyilvántartás és az átalakulási vagyonmérleg alapján került át a jogutód felperesi kft. nyilvántartásába is a közművagyon. Előadták még e körben, hogy bár a felperes létesítő okirata úgy rendelkezik, hogy a 708.254.000,- Ft "külön nyilvántartás szerint" képezi a felperes tartalékvagyonát, ilyen nyilvántartást az iratok között nem tudtak fellelni. Ebből következik, hogy az sem határozható meg egyértelműen, hogy a közművagyon mely részét tekinti a felperes a tulajdonának.

Előadták, hogy az érintett önkormányzatok maguk is végeztek a közművagyon érintő beruházásokat, melyek 1994-ben készültek el. Ezekre nyilvánvalóan nem vonatkozhatott az 1993. évi vagyonátadás. Az önkormányzatok ezen új létesítményeket is csak üzemeltetésre adták át a jogelőd vállalatnak.

Amennyiben a másodfokú bíróság mégis azt a következtetést vonná le, hogy a tőketartalékként való nyilvántartás egyben azt jelenti, hogy az érintett önkormányzatok a közművagyon feletti tulajdonjogukat a kft.-re ruházták át, amely által a közmű a kft. vagyonát képezi, másodlagosan azért kérték a kereset elutasítását, mert a tulajdonjog átruházását célzó rendelkezések jogszabályba ütközésük miatt semmisek, amelyre bárki határidő nélkül hivatkozhat. A bíróságnak a semmisséget figyelembe kell vennie. Hivatkoztak a 2008. október 20. napján keltezett beadványban részletesen kifejtett álláspontjukra, melynek lényege szerint az érintett önkormányzatok közművagyon feletti tulajdonjoga az Ötv. 8. § (1) és (4) bekezdésén, 79. § (1) bekezdésén és (2) bekezdés b) pontján alapul. Az egyes állami tulajdonban lévő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény 20. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy a víziközművek az önkormányzati törzsvagyon körébe tartoznak és korlátozottan forgalomképesek, csak közszolgáltatási célra hasznosíthatók. A törzsvagyon korlátozottan forgalomképes tárgyairól törvény vagy a helyi önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint lehet csak rendelkezni.

A II. rendű alperesnek a kft. alapításakor nem volt ilyen tárgyú önkormányzati rendelete, míg az I. rendű alperes 3/1994. (IV.7.) Ör. számú vagyonrendelete szerint a képviselőtestület név szerinti szavazással meghozott döntése szükséges az elidegenítéshez. Az elidegenítésre, illetve használatba adásra csak nyilvános versenytárgyalás útján kerülhet sor. Képviselőtestületi határozatok egyik önkormányzat esetében sem jöttek létre. Az Ötv. kommentárja szerint, ha az önkormányzat rendeletben nem határozza meg, hogy milyen feltételekkel szabad az önkormányzat korlátozottan forgalomképes törzsvagyonához tartozó dolgot használatba adni, akkor a tulajdonosi jogokat gyakorló képviselőtestület nem tehet érvényes jognyilatkozatot. Mindezek alapján a Társasági Szerződésnek és a

Szindikátusi Szerződésnek a közművagyon vonatkozásában tett rendelkezései - amennyiben azok tulajdonátruházási nyilatkozatnak minősülnek - jogszabályba, az Alkotmány 44/A. §-ba, az Ötv. 20. § (2) bekezdésébe, 79. §-ába és 80. §-ába, valamint az I. rendű alperes esetében a saját önkormányzati rendeletébe ütköznek, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisek. Az érvénytelenségnél fogva a közművagyon az I. és a II. alperesek tulajdonjogát képezi, akik azzal a Ptk. 114. §-a értelmében, az ott rögzített feltételekkel rendelkezhetnek. A vonatkozó törvények szerint pedig a tulajdonjogot nem érintő üzemeltetési jogviszonyt létrehozó szerződést érvényesen köthetnek. Hivatkoztak arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság BH 1994/362. számú határozata alapján a jogszabálysértés ténye szükségszerűen maga után vonja a szerződés semmisségének hivatalból történő megállapítását.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és az alperesek első- és másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

Hangsúlyozta, hogy az átalakuláskor megkötött eredeti társasági szerződés bevezető rendelkezése szerint a felperesi kft. az önkormányzati közös tulajdonú N. Vállalat általános jogutóda. Átalakuláskor a jogelődök vagyona teljes egészében átkerült a jogutód gazdasági társaság tulajdonába. A cégbejegyzés értelmében a korlátozottan forgalomképes vagyon tőketartalékba került. Ebből az következik, hogy az önkormányzatok a jogszabályokban foglalt feljogosítás alapján a rendelkezési jogukról önként lemondtak a közös cél érdekében. Természetesen senki nem vitatja el a tagoknak azt a jogát, hogy amennyiben a közös cél megvalósítását a továbbiakban már nem a felperes keretei között látják megvalósíthatónak, joguk van kiválás, különválás, szétválás vagy egyéb társasági jogi megoldással vagyonukat más módon hasznosítani. Az önkormányzatok üzletrésze a társaságból történő szétválás esetén a vagyonátadó bizottság határozata szerint képezné a vagyoni elszámolás alapját, és nem csorbítaná a tagnak az önkormányzati törvényben biztosított tulajdonosi jogait. Ezt a célt szolgálta az elsőfokú eljárásban is általa hivatkozott szindikátusi szerződésben foglalt ezzel kapcsolatos rendelkezés. Ha elfogadnánk az alperesek álláspontját, a társaság működése már régen megbénult volna, mivel az önkormányzat korlátozottan forgalomképes vagyonával való bármilyen rendelkezéshez az érintett önkormányzati testület jóváhagyására lett volna szükség. Ha a felperes rendelkezési joga nem a tulajdonosi jogosítványából fakadna, hanem megbízási jogviszony létezne a felek között a vagyon működtetésére, azt üzemeltetői vagy vagyonkezelési szerződésben kellett volna szabályozni. Ilyen viszont nem létezik a társaság és egyik tag között sem. Ismételten hivatkozott arra, hogy a vitatott tulajdonú vagyon a társaság könyveiben szerepel, az azzal kapcsolatos amortizációt a felperes számolta el, a felújítási, karbantartási, hibaelhárítási munkákat is a felperes végezte és végzi a mai napig, vízjogi engedéllyel is ő rendelkezik, és az ezzel kapcsolatos felelősség is őt terheli. Az alperesi hivatkozás a Ptk. 4. § (4) bekezdése szerint sem állja meg a helyét, mert saját felróható magatartásukra - a képviselőtestület rendeletének, illetve határozatának hiányára - előnyök szerzése végett nem hivatkozhatnak.

Mindezekből következik, hogy az a vagyon, amellyel az alperesek a per tárgyát képező szerződésekkel rendelkeztek, a társaságba apportált vagyon, amellyel közvetlenül nem, csak a társasági törvény keretei között, üzletrészeikből fakadó jogosítványaik útján rendelkezhetnek.

A fellebbezés érdemben nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a kereset elbírálásához szükséges tényállást kellő mértékben feltárta és érdemben helytálló jogi következtetéssel hozta meg a döntését.

Elsődlegesen rögzíti a Fővárosi Ítéltábla, hogy a felperes a keresetében az alperesek között létrejött üzemeltetési szerződések semmisségének Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján történő megállapítását a Ptk. 112. § (1) bekezdésére, és a Gt. 116. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte.

A Ptk. 112. § (1) bekezdése a tulajdonost megillető rendelkezési jogra vonatkozik, a Gt. 116. § (1) bekezdése szerint pedig a nem pénzbeli hozzájárulást a társasági szerződésben szabályozott időben és módon kell a társaság rendelkezésére bocsátani.

Az elsőfokú bíróság ítéletében azt állapította meg, hogy a perbeli szerződések a Gt. 121. § (1) bekezdésébe ütköző módon semmisek.

A Gt. 121. § (1) bekezdésének első mondata akként rendelkezik, hogy a társaság bejegyzését követően a tagok jogait és a társaság vagyonából őket megillető hányadot az üzletrész testesíti meg.

Helytállóan hivatkoztak az alperesek a fellebbezésükben arra, hogy mind a felperes a keresetében, mind az elsőfokon eljáró bíróság a per tárgyát képező közművagyonat apportként kezelte, holott ez ellentétes a rendelkezésre álló iratokkal.

Megállapította a Fővárosi Ítéltábla, hogy az átalakulás időpontjában hatályos 1988. évi VI. törvény (1988. évi Gt.) 155. § (1) bekezdése a most hatályos társasági törvénnyel azonosan úgy rendelkezett, hogy a korlátolt felelősségű társaság olyan gazdasági társaság, amely előre meghatározott összegű törzsbetétekből álló törzstőkével alakul és amelynél a tag felelőssége a társasággal szemben törzsbetéteinek szolgáltatására és a társasági szerződésében esetleg megállapított egyéb vagyoni hozzájárulásra terjed ki. A társaság kötelezettségeiért a tag nem felel.

Az 1988. évi Gt. 158. § (1) bekezdése kimondta, hogy a társaság törzstőkéje az egyes tagok törzsbetéteinek összességéből áll.

A törzsbetét a tagok által teljesített pénzbetétből és nem pénzbeli betétből (apport) tevődik össze.

Az átalakuláskor a tagok az átalakulási vagyonmérleg tervezet alapján határozták meg a jogutód felperesi kft. törzstőkéjét, ezen belül az apportlistában feltüntetett apportot.

A felek egyezően úgy nyilatkoztak, hogy a közművagyon az apportlistában nem szerepelt, ezért alappal hivatkoztak az alperesek arra, hogy a perbeli közművagyon nem képezi a felperes törzstőkéjét.

Ebből az is következik, hogy a felperes az alperesek között létrejött üzemeltetési szerződések semmiségére az általa a keresetben megjelölt, a felperesi társaságra most irányadó - a nem pénzbeli hozzájárulás rendelkezésre bocsátására vonatkozó - Gt. 116. § (1) bekezdésének megsértésére megalapozatlanul hivatkozott.

A Pp. 3. § (2) bekezdése értelmében a bíróság - a törvény eltérő rendelkezése hiányában - a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van.

A Pp. 213. §-ának (1) bekezdése szerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre.

A fenti rendelkezések mellett a Pp. 215. §-a azt is kimondja, hogy a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen.

E törvényi előírások értelmezése körében hozta meg a Legfelsőbb Bíróság az EBH 2004/1143. számú Elvi határozatát, amelyben kimondta, hogy a bíróságnak a felek jognyilatkozataihoz való kötöttsége nem jelenti azt, hogyha valamelyik fél a perbeli jogviszony jogi minősítését illetően tévesen rossz jogcímet jelöl meg, azt a bíróság a határozata meghozatalánál ne minősíthesse a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően.

A peres felek az elsőfokú eljárásban az előadásuk, illetve jogi álláspontjuk alátámasztására okiratokat csatoltak, melyek lényeges tartalmát az elsőfokú bíróság is rögzítette az ítéletében. Azokból a másodfokú bíróság az alábbiakat emeli ki.

A N. Vállalat vagyonából a 128/1992. (X.19.) és 128-2/1992. (X.19.) VÁB számú határozat alapján tulajdonnal rendelkező önkormányzatok az 1995. április 24-i megállapodásukban rögzítették, hogy a N. Vállalatot - mint egyes jogi személyek vállalata típusú (Ptk.VI. fejezet 9. pont), helyi önkormányzatok közös tulajdonú vállalatát - továbbműködtetik, és ennek érdekében a tulajdonukba adott vállalati vagyont az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján a vállalatra mint közüzemre teljes egészében rábízzák, és a VAB határozatokkal közös tulajdonukba adott összes közmű és nem közmű vagyon működtetésével a közüzemet bízzák meg.

Ezzel azonosan rendelkezik az ugyanezen a napon kelt Alapító Okirat Módosítás is (keresetlevél 4. számú melléklete).

A keresetlevél 10. szám alatti mellékleteként az önkormányzati vállalat két kft.-vé történő átalakulásával kapcsolatban a KHVM-nak adott tájékoztatásban az szerepel, hogy a korlátozottan forgalomképes közművagyon a jogutód gazdasági társaság tőketartalékába kerül, az tartalékvagyont képez.

A Szindikátusi Szerződés 4. oldal utolsó bekezdése azt tartalmazza, hogy szerződő felek megállapodnak abban, hogy a tartalékvagyonként nyilvántartott közművagyon felújítása, rekonstrukciója a társaság feladata s az a társaság költségére történik.

Az 5. oldal második bekezdése szerint pedig a szerződő felek tudomásul veszik, hogy a társaság (kft.) tartalékvagyonaként szereplő közművagyon csak az 1991. évi XXXIII. tv. rendelkezései szerint vonható el. Több települést ellátó közművagyon a

tulajdonosok egyetértése alapján vonható el abban az esetben, ha a tulajdonosok az érintett települések ivóvíz-szolgáltatásban megállapodnak.

Az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (1) bekezdése szerint az önkormányzat a közüzeme működtetéséhez szükséges - önkormányzat tulajdonába adott - vagyont a közüzemre bízta. E vagyonnal a közüzem - ha jogszabály másként nem rendelkezik - önállóan gazdálkodik.

Mindezekből megállapította a Fővárosi Ítéltábla, hogy az I. és a II. rendű alperesi önkormányzatok a VÁB határozatokkal tulajdonukba adott (illetve az esetlegesen általuk utóbb 1994-ben létesített) közművagyon az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (1) bekezdése alapján a több önkormányzat által alapított önkormányzati vállalatra, a felperes jogelődjére mint közüzemre bízták.

Helytállóan hivatkoztak az alperesek arra is, hogy a BH 1997/2002. szám alatt közzétett eseti döntésben is kifejtettek szerint az önkormányzat által létrehozott közüzemi vállalat a rábízott ingatlanokra vonatkozólag nem szerez tulajdonjogot. A rábízás valódi tartalma az, hogy a közüzem a rábízott vagyonnal a működéséhez szükséges mértékben rendelkezhet, azt használhatja, hasznait szedheti. A tulajdonosi jogosítványok közül azonban az elidegenítés és a megterhelés joga már nem illeti meg.

Az önkormányzati vállalat 1995. június 30-án átalakult. Az átalakulással létrejövő felperesi kft.-nek az I. és a II. rendű alperesek is alapítói voltak. Az átalakulás során az alperesi önkormányzatok képviselőtestületei a közművagyon eladásáról nem határoztak, a víziközmű működtetésének és használatának a szabályait nem változtatták meg, nem határoztak a közművagyon elvonásáról, továbbá nem kötöttek üzemeltetési, működtetési szerződést a felperessel, holott erre az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (2) bekezdése alapján módjuk lett volna.

A 38. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a közüzemre bízott vagyont az önkormányzat csak a közüzem megszüntetése és átszervezése esetén - az átszervezéssel arányosan - vonhatja el a közüzemtől.

A felperes az önkormányzati vállalatra történt rábízás alapján az átalakulást követően változatlanul gondoskodott a létesítmény használatáról és működtetéséről. Mindezekből az következik, hogy az I. és a II. rendű alperesek a közmű működtetését ráutaló magatartással ismét a felperesre bízták.

Hasonlóan foglalt állást a Legfelsőbb Bíróság a Gfv.E.30.298/2005/2. számú határozatában.

Az 1991. évi XXXIII. törvény 52. § (1) bekezdés e) pontja szerint az önkormányzat közüzemének minősül a közüzemi célra alapított olyan állami gazdálkodó szerv, amelynek felügyeletét a törvény hatálybalépésekor az önkormányzat gyakorolja, vagy amelyet az Ötv. 9. § (4) bekezdése alapján az önkormányzat alapított.

Az Ötv. 9. § (4) bekezdése szerint a képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások céljából önkormányzati intézményt, vállalatot, más szervezetet (a

továbbiakban együtt: intézmény) alapíthat, kinevezi a vezetőiket. 1993. december 31. napját követően vállalat már nem létesíthető, gazdasági vállalkozás céljára a képviselő-testület gazdasági társaságot alapíthat vagy szövetkezet alapítását kezdeményezheti.

A fentiek egybevetéséből következik, hogy a felperes mint az önkormányzatok által alapított gazdasági társaság is közüzemnek minősül.

A közüzem a már hivatkozott 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (1) bekezdésének második fordulata szerint a rábízott vagyonnal önállóan gazdálkodik.

A felperes a fentiek alapján az alperesi önkormányzatok tulajdonába adott közművagyon felett a rábízás folytán nem szerzett tulajdonjogot, használati, üzemeltetési, működtetési jogosítványa és egyben kötelezettsége az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (1) bekezdésének idézett rendelkezéséből fakad.

A felperes arra is hivatkozott, hogy ha nem lenne tulajdonosa a víziközműnek, úgy a működtetést üzemeltetési szerződésben kellett volna szabályozni a tulajdonos önkormányzatokkal. E körben rámutat a másodfokú bíróság, hogy a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (Vtv.) csak 1996. január 1. napján lépett hatályba.

A felperes által hivatkozott, illetve hiányolt szerződés a Vtv. 10. § (1) bekezdésében írtakra vonatkozhat, amely szerint a kizárólagos állami tulajdonban, illetve önkormányzati törzsvagyonban lévő közcélú vízellátási létesítmények működtetését végző gazdálkodó szervezetnek a létesítmény közművagyonát az állam nevében a miniszter, az önkormányzat nevében a képviselő-testület adja szerződéssel használatba. A Vtv. átmeneti rendelkezései azonban nem írják elő, hogy a vagyon működtetésére vonatkozó korábbi megállapodásokat a törvény hatálybalépése után újra írásba kellene foglalni vagy az írásban meg nem kötött szerződésekre az írásba foglalás kötelezettsége állna be. Ebből viszont az következik, hogy a hatályos jogszabály (1991. évi XXXIII. törvény) alapján létrejött jogviszonyokat a Vtv. nem kívánta érinteni annál is inkább, mert a működtető szervezetre vonatkozó előírások tartalmilag nem változtak.

A Vtv. 9. §-a szabályozza egyébként, hogy az önkormányzat (önkormányzati társulás) milyen módokon gondoskodhat a törzsvagyonában lévő víziközmű létesítmények fenntartásáról és üzemeltetéséről. A felperes egyebekben megfelel a Vtv. 9. § (2) bekezdés d) pontja szerinti összetételű gazdasági társaságnak.

Mindezek alapján, a fellebbezés elbírálásakor abban a kérdésben kellett a másodfokú bíróságnak állást foglalnia, hogy az I. és a II. rendű alperesi önkormányzatok jogszerűen adták-e a III. rendű alperes üzemeltetésébe a tulajdonukat képező közművagyon.

Az iratokhoz 9. sorszám alatt csatolt I. és II. rendű alperesek képviselő-testületi határozatai úgy rendelkeznek, hogy az Ötv. 8. § (4) bekezdésében foglalt kötelező önkormányzati feladatot - az egészséges ivóvízellátás biztosítását - 2008. január 1-től úgy látják el, hogy a III. rendű alperessel üzemeltetési szerződést kötnek.

Az 1991. évi XXXIII. törvény már idézett 38. § (2) bekezdése szerint a közüzemre bízott vagyont az önkormányzat csak a közüzem megszüntetése és átszervezése esetén - az átszervezéssel arányosan - vonhatja el a közüzemtől.

Az e szakaszhoz fűzött miniszteri indoklás értelmében amennyiben az önkormányzat a közüzem fenntartása mellett foglal állást (a vagyonátadást követően), a közüzemet el kell látni a működéséhez szükséges vagyonnal, amely lényegét tekintve azt jelenti, hogy a közüzemet meg kell bízni az önkormányzat tulajdonát képező vagyon feletti rendelkezési joggal. Az önkormányzat közüzeme ezáltal nem lesz a vagyon tulajdonosa, hanem lehetővé válik, hogy mint a gazdálkodó tevékenység alanya, funkcióit teljesítse. A forgalom biztonsága is azt követeli, hogy a közüzem rendelkezhesse a rábízott vagyonnal.

A jogalkotó tehát csak a közüzem átszervezése vagy megszüntetése esetében engedi meg a rábízott vagyon elvonását.

Miután a felperesi korlátolt felelősségű társaság a fentebb kifejtettek szerint az önkormányzat közüzemének minősül, helytállóan hivatkozott a felperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy az alperesi önkormányzatok „kiválásának” lehetséges formája egyedül az, hogy az I. és a II. rendű alperesek valamilyen „Gt.-konform” (kiválás, szétválás, stb.) megoldást választanak, azaz a közüzemet átszervezik, amelyre vonatkozóan a szindikátusi szerződés is tartalmaz rendelkezést.

Az alperesi önkormányzatok 2007. decemberében hozott képviselő-testületi határozatai az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (2) bekezdése szerinti elvonásnak sem alakilag, sem tartalmuknál fogva nem felelnek meg, annak jogszabályi feltételei sem állnak fenn. Ennek hiányában pedig az önkormányzatok a Vtv. 9. §-ában szabályozott más módra nem térhetnek át jogszerűen.

Erre tekintettel a III. rendű alperessel kötött üzemeltetési szerződések jogszabályba, az 1991. évi XXXIII. törvény 38. § (2) bekezdésébe ütköznek, ezért a Ptk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmisek.

A semmis szerződések jogkövetkezményeként helytállóan rendelkezett az elsőfokú bíróság az eredeti állapot helyreállításáról a Ptk. 237. § (1) bekezdése alapján.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - módosított indokolással - helybenhagyta.

A fellebbezések nem vezettek eredményre. A felperes a pertárgy értékét az elsőfokú eljárás során 350.000,- Ft-ban határozta meg, és az elsőfokú bíróság által megítélt perköltség összegét a felek nem sérelmezték.

A másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes alpereseket egyetemlegesen a felperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú költségének megfizetésére. Annak mértékét mérlegeléssel határozta meg a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései alapján azzal, hogy az áfa a hatályos törvényi előírások szerinti összeg. Az I. és a II. rendű alperesek az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja szerint teljes személyes illetékmentességben részesülnek. Az általuk le nem rótt 24.000,- -

24.000,- Ft fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2009. év június hó 18. napján

. Mika Ágnes sk.  
a tanács elnöke

. Tibold Ágnes sk.  
előadó bíró

Dr. Kurucz Zsuzsánna sk.  
bíró

A kiadmány hitelül:

bírószági tisztviselő